

Magistratura română. Quo vadis?

*Judecător Dragoș Călin,
Curtea de Apel București*

Acknowledging of the judiciary as a strategic field, diminishing the extremely burdensome caseload on the judges that leads to exhaustion, lack of time, performing an act of justice against the litigant, establishing a due management concerning the time-limits in judicial proceedings and on the cases, as well, the reorganization of the courts in order to answer better to the citizens' needs are just a few tools that might improve the current collapse of the Romanian judiciary.

There is need for the judges to understand that their status is not limited to payment issues and for their legal representatives, the Superior Council of the Judiciary as well, to act for the benefit of the Romanian judiciary, before it is not too late, being understood that the one the manages the chaos does not, in fact, manages anything.

În magistratura română, ultimul an a fost atât de agitat cât nu au fost toți ceilalți nouăsprezece ani de firavă democrație, scurși din decembrie 1989.

Judecătorii și procurorii s-au **revoltat**, în special din cauza posibilității scăderii remunerațiilor magistraților, ce-i drept într-o situație extraordinară a României, pe care guvernanții nu au fost capabili să o gestioneze rezonabil, fapt care a determinat un protest nemaîntâlnit, care a blocat aproape total sistemul justiției în luna septembrie 2009.

Prin adoptarea legii unice de salarizare, în forma finală¹, în care categoriei magistraților i s-au prezervat veniturile, cel puțin pe hârtie, protestul a devenit nesustenabil, în forma sa cea mai dură.

S-a depășit orice limită rezonabilă a libertății de exprimare, magistrații ajungând, în imaginea publică, un soi de mineri, pe fondul dezorganizării protestului, neimplicării Consiliului

Superior al Magistraturii și ignoranței manifestate de Ministerul Justiției și Libertăților Cetățenești.

Un ziarist² afirma chiar că "toată justiția a devenit un uriaș sindicat, unde competiția internă trage totul în jos: nu cei mai dreپți, nu cei mai buni, nu cei mai onești ies în față, ci cei mai gregari și cei mai hulpavi".

Au fost asemuiți cu o turmă condusă de cvasi-politicieni, mereu aceiași, care vor cât mai multă putere în sistem.

S-a concluzionat că ședințele Consiliului Superior al Magistraturii au fost transformate în stadion³.

Alt jurnalist⁴ spunea că "judecătorilor le pasă doar de lefurile lor mari, se leagă cu lanțuri și fac revoluție doar atunci când se atinge cineva de privilegiile lor".

După bălăcăreli reciproce, autointitulații reprezentanți ai judecătorilor au cerut președintelui statului, cu nimic mai prejos în atitudine, să medieze conflictul.

¹ Legea cadru nr. 330/2009 privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice, publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 762 din 9 noiembrie 2009

² <http://www.romanioliberal.ro/a164912/dincolo-de-magistrati-nu-poate-exista-nimic.html>, Cristian Ghinea, Dincolo de magistrați nu poate exista nimic?

³ <http://stiri.juridice.ro/83141/sedinta-plenului-csm-din-10-septembrie-2009-discutiile-aprinse.html>

⁴ <http://www.hotnews.ro/stiri-opinii-6335816-diavolul-din-detaliile-unei-numiri.htm>, Dan Tapalagă, Diavolul din detaliile unei numiri

Protestul a fost acceptat ca un gest de **solidaritate extraordinară**, de majoritatea magistraților, care au crezut că este **ultima șansă în rezolvarea problemelor de sistem**, degrevarea de volumul excesiv de muncă, prin proceduri alternative, una dintre acestea fiind medierea, ideea normării muncii, dimensionarea optimă a schemelor de personal, asigurarea unui cadru legal coerent, introducerea unor norme de procedură care să asigure celeritatea actului de justiție, asigurarea unei legături coerente între nivelul instanțelor și complexitatea cauzelor care le revin spre soluționare, noi reguli de organizare judiciară, care să permită soluționarea unui număr rezonabil de cauze într-un interval de timp determinat, un mod de administrare eficient, inclusiv de ordin financiar, care să asigure o marjă de autonomie și independență instanțelor.

Din păcate, cei ce trebuiau să reprezinte aceste deziderate au răspuns imediat unor facilități personale: delegări în funcții de conducere⁵, delegare a soției în funcția de președinte de secție în instanța unde soțul este președinte⁶, promovări la Înalta Curte de Casație și Justiție⁷. Alții și-au schimbat radical discursul avut ani de zile în fața magistraților⁸.

Toate acestea, pe fondul alegerii unei noi componente a Consiliului Superior al Magistraturii, la sfârșitul anului 2010⁹.

În discursul reprezentanților, judecătorii au ajuns o putere care își închipuia că **negociază cu celelalte puteri prin petiții online**¹⁰... O

putere reprezentată de o rețea – grup de discuții, denumită Rețeaua Națională a Adunărilor Generale.

Principiile Pactului pentru Justiție, soluția salvatoare găsită de aceștia, în căutare de parteneri de discuție din mediul politic, au fost semnate de **magistrați și partidele politice**, unul dintre candidații pentru Cotroceni aducându-și întreaga participare¹¹.

Pactul era oricum inutil, pentru că **Hotărârea Guvernului nr. 1346/2007**¹² privind aprobarea Planului de acțiune pentru îndeplinirea condiționalităților din cadrul mecanismului de cooperare și verificare a progresului realizat de România în domeniul reformei sistemului judiciar și al luptei împotriva corupției, în vigoare, **detalia toate aspectele în cauză, obligatorii pentru Guvern**.

Comisia specială parlamentară pentru Pactul pe Justiție a decis formarea a două subcomisii, care urmau să elaboreze câte un raport, supus dezbaterii și analizei plenului comisiei speciale. Până astăzi, celebra comisie **nu a realizat nici un rezultat**, dimpotrivă, **lucrările sale au folosit exclusiv campaniei electorale politice**.

Unii dintre reprezentanții susțineau chiar **sindicalizarea judecătorilor**¹³, arătând că, după ce polițiștii, funcționarii publici, vameșii, angajații penitenciarelor s-au organizat în sindicate, judecătorii au rămas singura categorie bugetară nereprezentată la acest nivel.

Din fericire, **Curtea Constituțională**, prin Decizia nr. 1.364 din 27 octombrie 2009¹⁴ a

⁵ http://www.csm1909.ro/csm/linkuri/18_09_2009__26487_ro.htm, Secția pentru judecătoria a Consiliului Superior al Magistraturii din 17 septembrie 2009, delegare în funcția de președinte al Curții de Apel Târgu Mureș; http://www.csm1909.ro/csm/linkuri/15_10_2009__27390_ro.htm Secția pentru judecătoria a Consiliului Superior al Magistraturii din 1 octombrie 2009, delegare în funcția de vicepreședinte al Curții de Apel Oradea

⁶ http://www.csm1909.ro/csm/linkuri/15_10_2009__27390_ro.htm Secția pentru judecătoria a Consiliului Superior al Magistraturii din 15 octombrie 2009, delegare în funcția de președinte al Secției civile a Tribunalului Vrancea

⁷ http://www.csm1909.ro/csm/linkuri/02_12_2009__28689_ro.htm

⁸ <http://cristidanilet.wordpress.com/2006/10/18/grevel-din-justitie-si-independenta-acesteia/> **“Greva magistraților** (determinată de introducerea de către Parlament a unor dispoziții de accentuare a răspunderii lor materiale și disciplinare în caz de aplicare a legii cu rea-credință sau gravă neglijență) a fost *illegală* pentru că o interzice legea conflictelor de muncă în mod expres. A fost și *imorală*, întrucât

demnitatea funcțiilor ocupate de magistrați este incompatibilă cu asemenea manifestări. Mă întreb ce am spune dacă Guvernul României ar face grevă și ar întrerupe brusc legăturile internaționale, sau dacă Parlamentul ar face grevă și ar întrerupe activitatea legislativă. Totul s-ar transforma, evident, în haos. De aceea, calitatea de putere publică pe care o au cele trei segmente ale societății impune răspunderea lor în fața cetățeanului și exclude afectarea acestuia prin blocarea activității.”

⁹ Desigur, nu suntem în situația biblicului Adam, care avea o singură variantă, Eva, nici în aceea a alegerilor pentru președintele României.

¹⁰ <http://cristidanilet.wordpress.com/2009/09/15/petiite-solidaritate-puteri/>

¹¹ <http://www.ziare.com/articole/semnare+pact-x11>, <http://stiri.juridice.ro/83410/pactul-national-pentru-justitie.html>

¹² Publicat în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 765 din 12.11.2007

¹³ <http://www.adrianeacsu.jurindex.ro/?p=207>

¹⁴ Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr.836 din 04.12.2009

respins excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.4 din Legea sindicatelor nr.54/2003, teza referitoare la magistrați¹⁵.

În argumentarea deciziei, Curtea Constituțională a reținut că "art. 40 alin. 1 din Constituție prevede dreptul cetățenilor de a se asocia liber în partide politice, în sindicate, în patronate și în alte forme de asociere. Acest drept fundamental, social-politic, care nu este însă un drept absolut, se exercită prin participare la constituirea asociațiilor sau prin aderare la asociații existente.

Prevăzând posibilitatea constituirii mai multor tipuri de asociații, nedeterminate în mod limitativ, art.40 alin.1 din Legea fundamentală are în vedere și posibilitatea limitării sferei persoanelor care pot constitui ori pot adera la diferite tipuri de asociații, în funcție de obiectul de activitate și de scopul asociațiilor respective, limitare ce se concretizează prin lege, ținându-se seama de situația obiectiv diferită a anumitor categorii de persoane, fără a se aduce atingere, prin aceasta, principiului egalității în drepturi, consacrat la art.16 alin.(1) din Constituție.

Înseși prevederile constituționale stabilesc anumite limite ale dreptului de asociere, care privesc trei aspecte: a) scopurile și activitatea; b) membrii; c) caracterul asociației, rezultând din modul său de constituire. [...] Legea poate institui anumite condiții obligatorii privind constituirea și desfășurarea activității asociațiilor, inclusiv categoriile de persoane care pot face parte din diferite asociații, de la care statutele lor nu pot deroga. Categoriile de persoane care nu pot constitui ori nu pot adera la anumite tipuri de asociații pot face parte din alte tipuri de asociație, dreptul lor la liberă asociere nefiind atins".

Argumentele de drept comparat invocate de autorul excepției au fost considerate nerelevante, întrucât, chiar dacă în Franța există un așa-numit sindicat al magistraților, în Spania, art.127 alin.1 din Constituție interzice expres acestora asocierea în sindicate, iar în Belgia, magistrații

sunt constituiți în asociații ale magistraților care urmează regimul juridic al asociațiilor și fundațiilor. Prin urmare, este evident că statul are o marjă de apreciere în acest domeniu și nu i se pot impune formule cu caracter axiomatic.

Marele pericol al sindicalizării ar fi fost faptul că magistrații erau reduși la orice categorie de bugetari, salariați în baza unui contract individual de muncă. Este imposibil ca o putere a statului să negocieze de pe poziții de angajați cu celelalte puteri, inclusiv angajatorii.

Sigur, în același context, s-a imaginat și o **faimoasă acțiune** introdusă de un tribunal împotriva Ministerului Justiției, cu obiect *recunoașterea dreptului de a fi finanțat corespunzător, astfel încât activitatea să nu fie blocată din cauza subfinanțării*.

Care este moștenirea protestului?

O imagine publică lamentabilă, sute de plângeri ale magistraților și personalului auxiliar la Curtea Europeană a Drepturilor Omului, o finanțare a sistemului judiciar de pe o zi pe alta, lipsa oricărui partener de discuții, pe fondul unei crize politice prelungite.

În plus, **soluții imprevizibile și fără rezultat**, spre exemplu, cererea recentă de suspendare a executării Decretului Președintelui României nr. 1644 din 5 noiembrie 2009 pentru promulgarea Legii privind reorganizarea unor autorități și instituții publice, raționalizarea cheltuielilor publice, susținerea mediului de afaceri și respectarea acordurilor-cadru cu Comisia Europeană și Fondul Monetar Internațional¹⁶.

Protestul a fost acceptat ca un gest de solidaritate extraordinară, de majoritatea magistraților, care au crezut că este ultima șansă în rezolvarea problemelor de sistem.

¹⁵ Autorul excepției susținea că dispozițiile legale criticate încalcă prevederile constituționale ale art.11 alin. 1 privind dreptul internațional și dreptul intern, ale art.16 alin.1 privind egalitatea în drepturi, ale art.20 alin.2 referitor la tratatele internaționale privind drepturile omului, ale art.21 privind accesul liber la justiție, ale art.40 privind dreptul de asociere, ale art.53 privind restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți. Totodată, s-au invocat și prevederile art.11 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, ale art.22 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice,

Convenția Organizației Internaționale a Muncii nr.87/1948, Carta Europeană privind Statutul Judecătorilor, Recomandarea Comitetului Miniștrilor al Consiliului Europei R (94) 12 privind independența, eficacitatea și rolul judecătorilor, Principiile de la Bangalore cu privire la conduita judiciară, adoptată sub auspiciile Organizației Națiunilor Unite (2002), și Avizul nr.3 al Consiliului consultativ al judecătorilor europeni (Strasbourg, 2002).

¹⁶ Publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 761 din 09 noiembrie 2009

În urmă cu aproape 200 de ani, Napoleon Bonaparte rostea o frază memorabilă: "Am terminat romanul Revoluției, trebuie să începem istoria și să vedem ce este **real și ce este posibil în aplicarea principiilor, nu ceea ce este speculativ și ipotetic.** A urma o altă cale înseamnă a filosofa, iar nu a governa".

Din păcate, romanul revoluției nu pare încheiat, sute de magistrați sunt dezamăgiți, se simt folosiți și atrași într-o desfășurare fără rezultat.

Protestul a fost **aruncat la coșul istoriei, prin semnarea unei hârtii fără valoare cu oamenii politici.**

Singurul câștig palpabil al său a fost anulat de Plenul Consiliului Superior al Magistraturii, care a hotărât că reglementarea aspectelor privind normarea muncii în instanțe este de competența exclusivă a Consiliului Superior al Magistraturii, fiind exclusă competența altor organisme, inclusiv a colegiilor de conducere ale instanțelor.

Ca atare, judecătorul nu poate să limiteze numărul de dosare pe care apreciază că le poate soluționa pe ședință sau să amâne judecarea unor dosare, acordând termene care nu răspund cerințelor de judecare într-un termen rezonabil¹⁷.

Ca un făcut, **nicio asociație profesională nu a reacționat**, Uniunea Națională a Judecătorilor din România având o conducere formată aproape exclusiv din șefi de instanțe, iar Asociația Magistraților din România aflându-se sub impresia promovării propriului șef la instanța supremă.

Majoritatea magistraților suferă în tăcere.

Arătam în vară că sistemul judiciar nu a beneficiat de nici o strategie privind direcții de acțiune sau măsuri pentru a asigura o funcționare eficientă, devenind subiect de campanie

electorală al unei clase politice care nu dorește reformarea acestuia¹⁸.

Din păcate, se pare că exact campania electorală a ucis orice perspectivă de reformare a acestui sistem. Rebelii au devenit, peste noapte, șefi, controlabili și aliniați, sute de magistrați s-au pensionat sau au părăsit din alte motive sistemul, la orizont nu răsare vreo rază de soare.

Justiția n-a condamnat definitiv nici măcar un singur om politic trimis în judecată. Teama că justiția va deveni o adevărată putere provoacă un zâmbet amar. În epoca delegărilor la președinția Înaltei Curți de Casație și Justiție și a interimatului la Ministerul Justiției și Libertăților Cetățenești, **e nevoie de mai mult decât de rațiune.**

Soluția poate fi în interiorul magistraturii, asociată eforturilor viitorului Guvern, în planul inițiativei legislative. Recunoașterea justiției drept domeniu strategic, diminuarea volumului extrem de mare de muncă pe judecător, ce duce la epuizare, lipsă de timp, act de justiție în detrimentul justițiabilului, stabilirea unui management corect al ședinței de judecată și al dosarelor, reorganizarea instanțelor judecătorești pentru a răspunde nevoilor cetățenilor sunt câteva pârguri care pot ameliora actualul dezastru.

E nevoie ca magistrații să priceapă că statutul lor nu se reduce la remunerare, iar reprezentanții legali ai acestora, respectiv Consiliul Superior al Magistraturii, să acționeze în al doispzezecelea ceas în folosul magistraturii românești, fiind evident că acel ce administrează haosul, în fapt, nu administrează nimic.

¹⁷ http://www.csm1909.ro/csm/linkuri/03_12_2009_28819_ro.htm, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii din 03 decembrie 2009

¹⁸ <http://stiri.juridice.ro/41201/unjr-demnitate-prin-reforma-in-sistemul-judiciar.html>